

Δεν πάμε πουθενά; (ή το “Σχέδιο Αθηνά” με μία άλλη ματιά)

Η νέα τάξη πραγμάτων στα εργασιακά, με την κατάργηση των συλλογικών συμβάσεων και εν τέλει την κατάρρευση της μισθωτής εργασίας όπως την ξέραμε, δε μπορεί παρά να επιτάσσει τη **βίαιη** συμμόρφωση της παιδείας στα νέα δεδομένα. Η εκπαιδευτική αναδιάρθρωση ως πτυχή της γενικότερης καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, κάθε άλλο παρά στην αντιμετώπιση των «παθογενειών» της παιδείας στοχεύει, όπως διατείνονται οι εμπνευστές της. Το «νέο» πανεπιστήμιο που πραγματεύεται το σχέδιο «Αθηνά» -μία πτυχή αυτής της αναδιάρθρωσης- δε θα είναι ούτε ένα καλύτερο πανεπιστήμιο, αλλά ούτε και χειρότερο, ως προς το ρόλο που αυτό επιτελεί και σήμερα. Θα συνεχίσει να είναι το πανεπιστήμιο που η αγορά εργασίας χρειάζεται, αυτό που θα καταφέρνει να εμπεδώνει τα πρότυπα ανέλιξης, τις λογικές ατομικισμού και πειθάρχησης, την εργασιακή κουλτούρα και τις πελατειακές σχέσεις αποκρύπτοντας παράλληλα, στο εσωτερικό του σχέσεις ελαστικής και «μαύρης» εργασίας. Θα συνεχίσει να έχει το ρόλο που έχει και σήμερα, αυτόν της παραγωγής και διαχείρισης εργατικού δυναμικού. Οφείλει όμως, να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες άμεσα, όπως η κερδοφορία του κεφαλαίου επιτάσσει και αυτό δε μπορεί παρά να έχει πολλές...πάρα πολλές παράπλευρες απώλειες.

Συγκεκριμένα το σχέδιο «Αθηνά» προβλέπει την συγχώνευση ή κατάργηση τημημάτων τόσο σε επίπεδο γνωστικού αντικειμένου όσο και σε χωροταξικό επίπεδο και ταυτόχρονα τη συγχώνευση ιδρυμάτων. Το παραπάνω θα έχει ως άμεσο επακόλουθο τον περιορισμό των υπαρχόντων τημημάτων και σχολών από 534 σε 384 και των ιδρυμάτων από 40 σε 34. Με το νόμο να μπαίνει σε εφαρμογή από το τρέχον έτος, όπως έχει αναγγελθεί, εκβιάζεται η άμεση μετακίνηση χιλιάδων φοιτητών σε άλλες πόλεις και/ή η αλλαγή του γνωστικού αντικειμένου σπουδών τους, λόγω των συγχωνεύσεων και καταργήσεων. Το ίδιο συμβαίνει και με το εργατικό δυναμικό των τημημάτων (διοικητικοί υπάλληλοι, καθηγητές και μεταπτυχιακοί, εργαζόμενοι στην καθαριότητα κτλ) που θα πεταχτεί σε κάποια άλλη πόλη ή θα απολυθεί. Από τη μια, λοιπόν, το κόστος της μετακίνησης σε άλλη πόλη είναι για πολλούς απαγορευτικό, αποκλείοντάς τους από τη συνέχεια των σπουδών τους, και από την άλλη οι αλλαγές στο αντικείμενο των σπουδών και στο πτυχίο των νέων τημημάτων, συνεπάγονται ένα μέλλον με ασαφή επαγγελματικά δικαιώματα για τους αποφοίτους τους.

Ταυτόχρονα, το σύνολο των εισακτέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προβλέπεται, με βάση το σχέδιο, να μειωθεί από 51.485 σε 49.600 άτομα. Η μείωση αυτή αφορά κατά βάση τους εισακτέους στα ΤΕΙ (μειώνονται κατά 6.500) και στρέφει μια μεγάλη μερίδα αποφοίτων λυκείου στην ιδιωτική εκπαίδευση¹, ενώ αποκλείει όσους δε μπορούν να ανταπεξέλθουν, προσθέτοντας τους ως ανειδίκευτους στην ήδη διευρυμένη κατηγορία του άνεργου, επισφαλώς εργαζόμενου και εύκολα εκμεταλλεύσιμου, πληθυσμού. Στα ΑΕΙ, απ' την άλλη, παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός ότι ενώ μειώνονται οι εισακτέοι στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, αυξάνονται αυτοί των θετικών, τεχνολογικών και οικονομικών επιστημών. Επιβεβαιώνεται, με αυτόν τον τρόπο, η τάση για απόλυτη προσαρμογή του χώρου της εκπαίδευσης στις ανάγκες του κεφαλαίου, που τις τελευταίες δεκαετίες (κυρίως στην, πάντα πρωτοπόρο, δύση) απαιτεί συνεχώς νέες τεχνολογίες. Το κράτος ως εγγυητής του, αναλαμβάνει να επενδύσει στους αντίστοιχους τομείς στην εκπαίδευση και εγκαταλείποντας συνεχώς, τις «μη επικερδείς» θεωρητικές σπουδές, τις οδηγεί σε όλο και μεγαλύτερη απαρχή².

Αξίζει, ακόμα, να ασχοληθούμε με τους αρχιτέκτονες και τους υπέρμαχους του σχεδίου. Τα τημήματα-φαντάσματα των ΤΕΙ, τα χωρίς αντίκρισμα αντικείμενα σπουδών, η ανορθολογική με άλλα λόγια εξάπλωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που επικαλούνται ως επιχειρήματα οι εκφραστές της αναδιάρθρωσης είναι γεγονός. Άλλα ακόμα σημαντικότερο γεγονός είναι πως αυτοί οι εκφραστές είναι οι ίδιοι που δημιούργησαν αυτή την ανισσόροπη κατάσταση, όταν σε ένα αλισθερίσι πελατειακών σχέσεων και ρουσφετιών με τοπικούς δημάρχους και τοπική κοινωνία, άνοιγαν ανεξέλεγκτα τημήματα με κριτήριο το ζεστό χρήμα των φοιτητών, που θα κινούσε/συντηρούσε την τοπική οικονομία. Οι ίδιοι άνθρωποι, έρχονται να ανακαλύψουν έκπληκτοι μια δεκαετία μετά το παράλογο της κατάστασης και αναλαμβάνουν να την εξορθολογήσουν. Τημήματα καταργούνται, με τη ίδια ευκολία που άνοιξαν, και οι άμεσα ενδιαφερόμενοι (φοιτητές, εργαζόμενοι) αντιμετωπίζονται με ένα σκανδαλώδη τρόπο ως αναλώσιμοι στο βωμό της εκπαιδευτικής παλινόρθωσης. Οι ελπίδες τους για ένα καλύτερο μέλλον μέσω της εκπαίδευσης, συντηρήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν προκειμένου να δικαιολογηθούν τα αυξανόμενα τημήματα, από τους ίδιους ανθρώπους, που τώρα τους αντιμετωπίζουν ως άχρηστους και περιττούς³. Γιατί

τώρα, στη συνθήκη της κρίσης, είναι που το κράτος επιλέγει να μην επενδύσει στην παιδεία, την υγεία, τις κοινωνικές παροχές, αλλά στην υποτίμηση της εργασίας, στην κατάργηση δικαιωμάτων και στην καταστολή.

Η μέχρι στιγμής εναντίωση στο σχέδιο, έχει εκδηλωθεί τόσο από τους φοιτητές των ΤΕΙ όσο και των ΑΕΙ, με κατάληψη των θιγόμενων τμημάτων σε πανελλαδικό επίπεδο και στη Θεσσαλονίκη συγκεκριμένα, με την αναστολή λειτουργίας του ΤΕΙΘ τον τελευταίο μήνα και την κατάληψη των τμημάτων ξένων γλωσσών τις τελευταίες δύο εβδομάδες. Ωστόσο, δε μπορούμε να μην παρατηρήσουμε πως οι πρώτες αυτές κινητοποιήσεις έχουν να αντιμετωπίσουν αγκυλώσεις εκ των έσω. Παρατάξεις όπως η Δαπ, που ελέγχουν σε μεγάλο βαθμό τις κινητοποιήσεις αυτές, όσον αφορά στα ΤΕΙ, συμβάλλουν προς την αποδιοργάνωση και την εκτόνωση, τελικά, των αντιδράσεων. Έχοντας δημιουργήσει και επιβάλλει, μέσα στα χρόνια, μια κουλτούρα αποχής από διεκδικήσεις, ανάθεσης και μεσολάθησης (πελατειακές σχέσεις), από κοινού και με τους φοιτητές που βολεύονταν σε αυτή τη κατάσταση, προβάλλουν τώρα το ζήτημα υπό το πρίσμα μιας συντεχνιακής οπτικής, αποθαρρύνουν τις πιο δυναμικές κινητοποιήσεις και την ενεργό συμμετοχή, οδηγώντας σε τέλμα. Είναι ζητούμενο, λοιπόν, η αυτοοργάνωση των φοιτητών που αγωνίζονται αυτή στιγμή, αλλά και η θεώρηση του ζητήματος ως επιμέρους μιας συνολικότερης επίθεσης που μας αφορά όλους.

Η λογική της «έκτακτης ανάγκης» που συνοδεύει τις πολιτικές αντιμετώπισης της κρίσης που διανύουμε σήμερα, οδηγεί το κράτος στην υιοθέτηση μέτρων που το φέρνουν αντιμέτωπο με την κοινωνία. Η λιτότητα, οι νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις, η διάλυση του κράτους πρόνοιας, η ανεργία, ο συσσωρευμένος πλούτος και η μαζική φτωχοποίηση, όλα αυτά δημιουργούν ένα συνεχώς διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα σε κράτος και κοινωνία. Στην περίοδο που διανύουμε μόνος τρόπος απόκρισης είναι να απεκδυθούμε τον αποστασιοποιημένο ρόλο, να απορρίψουμε τις συντεχνιακές λύσεις, να ανοίξουμε τα ζητήματα στις σχολές και στους χώρους δουλειάς μας και να δώσουμε επιθετικές απαντήσεις συλλογικά, ταξικά, αλληλέγγυα.

1. Σε συνδυασμό και με την πρόσφατη (Νοέμβρης του 2012) αναγνώριση των ιδιωτικών κολλεγίων μεταλυκειακής εκπαίδευσης.

2. Είναι οι σχολές αυτές και αυτά τα τμήματα, που όταν θα πρέπει σύμφωνα με τον τελευταίο εκπαιδευτικό νόμο 4009 να στραφούν σε ιδιώτες προκειμένου να συνεχίσουν να υπάρχουν, δε θα βρουν τους απαραίτητους επενδυτές και θα οδηγηθούν στο κλείσιμο.

3. Τα δε κριτήρια, με τα οποία γίνεται αυτή η εξυγίανση, βασίζονται για ακόμη μία φορά (όπως θα περίμενε κανείς) στις ίδιες πελατειακές σχέσεις, αρκεί να παρατηρήσει κάποιος τα τμήματα που συγχωνεύονται/μεταφέρονται (π.χ. το ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, που τμήματά του μεταφέρονται σε Σέρρες και Φλώρινα.)

Αυτόνομο Σχήμα στους
Πολιτικούς Μηχανικούς

